

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsak četrtek.
Cena: Letno Din 32.—,
polletno Din 16.—, četrt-
letno Din 8.—, inozemstvo
Din 64.—

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5
Telefon interurban 113

Cena inseratov: cela
stran Din 1400.—, pol stra-
ni Din 700.—, četrt strani
Din 350.—. Mali oglasi be-
seda Din 1.—, stalnim popust

Iz dnevov osvobojenja.

Pred desetimi leti: Konec umira-
nja, konec svetovne vojne.

Pred desetimi leti: Konec Avstrije,
konec narodne sužnosti.

Pred desetimi leti: Začetek last-
nega državnega življenja in udelež-
evanja.

Pred desetimi leti: Začetek narod-
ne svobode v lastni narodni državi.

Bili so to veliki dnevi pred dese-
timi leti. Prišli so »nada, sicer za-
željeni in pričakovani. Bili so veliki,
a njih veličina nam stopa po desetih
letih živo pred oči. V kratkih od-
lomkih si jih ogledajmo!

Slovenski narod je bil pod vodst-
vom dr. Korošca složen in odločen
za ustanovitev lastne države. Narod,
ki bi se ne zavedal svoje lastne dr-
žavnosti, ni narod.

Slovenski narod je danes po desc-
tih letih pod vodstvom istega dr. Ko-
rošca enotno složen in odločen za
ureditev države v zadovoljstvo vseh.
Narod, ki si države urediti ne zna,
je ni vreden.

V naši volji je naša moč, v našem
delu bo naš uspeh. To nam kliče
spomin iz dnevov osvobojenja in da-
je garancijo, da mirno vprašamo:
Kdo proti nam?

General Maister:

Mariborski dogodki 1. nov. 1918

(iz rokopisa generala Maistra „Naš Maribor“).

Mariborski Narodni svet je imel
zadnje dni meseca oktobra 1918 ne-
prestano sestanke z zastopniki ma-
riborskih Nemcev, ki so si na vso
moč prizadevali, da bi izsilili iz nas
čimveč koncesij glede na prehrano,
kar se jim je deloma že posrečilo in
to brez za nas pomembnejših na-
sprotnih obveznosti.

Meni se je zdela ta naša uslužlj-
ivost povsem neumestna in sem te-
kom seje Narodnega sveta v Cirilovi
tiskarni dne 29. oktobra ponovno po-
udarjal, da si moramo najprej zago-
loviti Maribor in potem šele lahko
dajemo Nemcem koncesije. Dosegel
sem sicer, da je predsednik Narodne-
ga sveta dr. Verstovšek dne 30. okto-
bra zahteval od nemških zastopni-
kov, naj se uredi za Maribor narod-
nostno vprašanje, a Nemci so to za-
htevo kratko odbili, češ, da se bo o
tem razpravljalo po rešitvi za tedaj
važnejših in nujnejših gospodarskih
in varnostnih zadev.

Vse to me je pripravilo, da sem
sklenil glede na iztrganje Maribora
iz nemške oblasti ravnati sam po la-
stni glavi. Zato sem si zagotovil za
pričakovano odločitev še enkrat vse
znane mi slovenske častnike in sem
imel z njimi zadnji sestanek dne 31.
oktobra ponoči v Narodnem domu.

1. novembra ob šestih zjutraj nas
je dozval vojaški štacijski poveljnik

polk. Holik, višje častnike marib.
polkov in drugih vojaških ustanov,
za deseto uro v svojo pisarno. Nekaj
pred osmo uro pa je prišel Oskar
Kratky, eden mojih stotnikov, javit
mi, da se vrši napovedano zborova-
nje radi nujnosti takoj in sicer v
polkovni pisarni 26. strelskega polka
v meljski vojašnici (sedaj vojašnica
kralja Aleksandra). Kratky je še pri-
pomnil, da so vsi pozvani častniki
že zbrani in da je hotel polkovnik
Holik posvetovanje že začeti, da pa
je navzoči stotnik Edo Vaupotič to
preprečil in zahteval, da obvestijo in
počakajo tudi mene. Podoba kaže,
da me polkovnik sploh ne bi klical
na to časovno in krajevno preloženo
sejo, če ne bi bil tega izsilil stotnik
Vaupotič.

V omenjeni pisarni so se nahajali
ob mojem prihodu: polkovnik Holik,
vojaški štacijski poveljnik; polkov-
nik Kobilanski, poveljnik strelskega
polka št. 26; polkovnik Zhuber, po-
veljnik topniškega polka št. 106; pol-
kovnik Bergmann, poveljnik rezerv-
ne bolnišnice Dunaj št. 1; podpol-
kovnik Götze, poveljnik dragonskega
polka št. 5; podpolkovnik Pavlis,
poveljnik pešpolka št. 47; podpol-
kovnik Huber, strelskega polka št. 26;
podpolkovnik Haackl strelskega
polka št. 26; stotnik Vaupotič strel-
skega polka št. 26, in še nekaj čast-
nikov, katerih imen se več ne spo-
minjam.

Na posvet je prišel tudi brigadir
Schinnerer (bivši poveljnik 26. strel-
skega polka), ki je bil tedaj v Mari-
boru na dopustu.

Takoj po mojem vstopu nam je
sporočil polkovnik Holik, da prihaj-
ajo čimdalje grše vesti: fronta se je
vsa razsula, vojaštvo se vali v div-
jem neredu domov in že ropa skla-
dališča ob železnici; zlasti Mariboru
se obetajo trdi časi, ker bo drl velik
del frontnih stotisočev skozenj. —
Zato nas je klical, da bi pripravili
primerne ukrepe proti verjetnemu
vojaškemu nasilju. Izjavil pa je, da
se te seje sicer še udeležijo, potem pa
zbog boleznj takoj preda svoje služ-
bene posle.

Polkovnik Holik je že doma sestav-
il nekaj točk, ki naj bi bile podlaga
za zgradbo skupnega načrta, po ka-
terem bi se mogel vzdržati red v Ma-
riboru in okolici. Začel je torej s te-
mi svojimi točkami, pa že prvi stav-
ki so pričali, da jih je napisal v trdni
veri in volji, da pripade Maribor —
Nemški Avstriji.

Uvidel sem, da moram za vsako
ceno preprečiti to nakano nemških
častnikov. Prepoznal sem, da je zdaj
usoda Maribora v mojih rokah.

To spoznanje me je tako razvnelo,
da je kar bušnilo iz mene: »Ich er-
kenne diese Punkte nicht an! Mar-
burg erkläre ich für jugoslawischen
Besitz und übernehme im Namen
meiner Regierung das Militärkom-
mando über die Stadt und die ganze
Südsteiermark.« (Ne priznavam teh
točk! Maribor proglašam za jugoslo-
vansko posest in prevzeman v ime-
nu svoje vlade vojaško poveljstvo
nad mestom in vsem Spodnjim šta-
jerskim.) — To sem izjavil na lastno
pest in na lastno odgovornost.

Udarec je zadel tako nepričakova-
no in tako globoko vse navzoče, da
jim je v resnici zastala sapa. Z izbe-
ganih obrazov častnikov sem raz-
bral, da jih je popolnoma strl moj
odločni in samozavestni nastop. Za-
to sem — še preden je mogel kdo iz-
pregovoriti — drugič vsekal: »Weg
sich im Bereiche meines Komman-
dos meinen Befehlen widersetzt, —
kommt vor mein Kriegsgericht!« —
(Kdor bi se v področju moje oblasti
upiral mojim poveljem, pride pred
moje vojno sodišče.)

S to grožnjo sem popolnoma zma-
gal.

Polkovnik Holik je precej pouda-
ril, da se je tako že odrekel svoji na-
daljni službi. Brigadir Schinnerer je
izjavil, da se kot ranjenec ne bo viš

kal v nove razmere in je ob enem prosil osebnega varstva. Naslednji po činu najstarejši polkovnik, **Kobilanski**, pa je obljubil: »Ich für meine Person füge mich den Anordnungen des Kommandanten Maister und seiner Regierung.« (Jaz zase se podredim ukrepom poveljnika Maistra in njegove vlade.) Od ostalih častnikov izjav niti zahteval nisem.

Priklical sem na telefon dr. **Verstovška** in mu kratko orisal svoje izvršeno dejanje. Bil je iznenaden in besede so mu kar kipele od veselja. Poslali smo voz podpolkovn. **Götza** ponj, da sem ga kot predsednika Narodnega sveta predstavil nemškimi častnikom.

Pred razhodom sva se s polkovnikom **Hollkom** dogovorila o predaji njegove pisarne, drugim častnikom pa sem dal povelje, da takoj razglasijo v svojem področju novi državni položaj in jih naročil za 11. uro na okrajno glavarstvo (sedanje veliko županstvo).

Dr. **Verstovška** je potegnil podpolkovnik **Götz** s svojim vozom do Narodnega sveta, jaz pa sem odšel s stotnikom **Vaupotičem** na vojašniško dvorišče in dal tam trobiti alarm.

Zbranim vojakom sem naznanil, da sem prevzel vrhovno vojaško poveljstvo, jim razložil nastali prevrat in jih pozval, da vstrajajo v službi Jugoslavije, dokler jih bomo potrebovali.

Zavedni slovenski vojaki so se polni vročega navdušenja vriskaje zgneli okrog mene in **Vaupotiča**. Polkovnik **Kobilanski** mi je častital k nastanku jugoslovanske države. Nekaj nemških častnikov je proti temu protestiralo, češ, da je to veleizdaja, in začelo takoj po svoje pregovarjati vojake za Nemško Avstrijo. Na ta način se je vojaštvo v meljski vojašnici kar hitro razcepilo po narodnostih, in ko so Nemci uvideli, da so v manjšini proti nam, so začeli pospravljati svoje reči in se razhajati, to pa zlasti zato, ker je v tem času negotovosti v skrbi za svoje vse drvelo domov. Na sramoto so se tekom dopoldneva izmuznile iz vojašnice z nemškimi vojaki tudi cele redi slovenskih, dasi so ti v prvem navdušenju obljubili, da ostanejo in dasi so dobro vedeli, v kako za nas skrajno nevarnem položaju se je nahajal Maribor s svojo neznatno slovensko posadko.

Ustroj in upravo streliškega polka št. 26 sem poveril stotniku **Vaupotiču**, ki je s tem postal njegov prvi jugoslovanski poveljnik.

Jaz sem se nato odpravil v Narodni dom, **Vaupotič** pa se je s silo potlačil ključev v vojašnici in takoj potaklenil pisarne skladališča, orožarno, sploh vse prostore, od koder bi se dalo kaj odnesti. Pomagali so mu pri tem delu med drugimi nadporočnika **Jože Malenšek** in **Franjo Lukanar**, podčastniki **Ignac Zalokar**, **Beleznik**, **Bibič**. Seveda to ni šlo tako gladko, kakaj večina nemških častnikov in podčastnikov se je do skrajnosti trdovratno upirala. Radi od-

ločnega pritiska naših pa je bil **Vaupotič** okrog 11. ure v trdni posesti meljske vojašnice. Ostalo mu je v nji slovenskih 7 častnikov in 87 podčastnikov in pešcev. Iz tega drobca je sestavil 1. jugoslovansko stotnijo in imenoval za njenega poveljnika nadporočnika **Jožefa Malenška**. Ta mala četa je bila matica za poznejši **Mariborski pešpolk**, ki se je po naredbi štaba Vrhovne komande op. št. 37801/19 dne 15. julija 1919, izpremenil v sedanji 45. pešadijski puk.

— — —

V **Mariberu** so se nahajali ob prevratu razen streliškega polka št. 26 še deli sledečih polkov:

47. pešpolk v **Dravski vojašnici**, v barakah blizu topničarske vojašnice in v hiši št. 6 **Pfarrhofgasse** (sedanja **Orožnova ulica**). Poveljnik je bil podpolkovnik **Pavliš**, zagrizen Nemec iz Češkega, med častniki pa le edini Slovenec poročnik **Ciril Skvarča**. Moštvo je pripadalo v pretežni večini nemški narodnosti.

V **konjiški vojašnici** (sedaj zasebna last), **Jezdarska ulica**, **5. dragonski polk**. Med častniki Slovenec nadporočnik **Lončarič**. Ostal pa je prostovoljno v tem polku nadporočnik **Aleksander Molnar**, rojen na Slovaškem, ki je s svojo odločnostjo mnogo pripomogel, da se je precej samopašnemu moštvu zopet vcepila prava disciplina. Polk je bil slovenske in nemške narodnosti.

V **topničarski vojašnici** (sedaj vojašnica vojvode **Putnika**) **poljsko havbišni polk št. 106**, brez slovenskih častnikov, moštvo po večini nemškega duha, in **poljsko topniški polk št. 128**. Častnik — Slovenec poročnik **Tone Vovk**. Moštvo skoraj sami Slovenci. Izredna srača je bila, da je imel ta polk lepo število starejših zavednih slovenskih podčastnikov, ki so z žilavo vstrajnostjo in z železno voljo opravljali službo v vojašnici in okoli nje. Glava in srce jim je bil **Belokranjec ognjičar Joško Slobodnik**. S krepko samezavestjo je preudarno vodil prve dni po prevratu sam vse službene posle združenih slovenskih ostankov obeh topniških polkov.

— — —

V **Narodnem domu** sem našel v posojilniških prostorih del **Narodnega sveta**, kolikor mi je v spominu: predsednika dr. **Verstovška**, podpredsednika dr. **Rosina**, tajnika profesorja **Voglarja**, odbornika dr. **Kodermana**. Razen teh poštnega uradnika **Klemenčiča** in jurista **Dobravnca**.

Pred odhodom na okrajno glavarstvo, kamor sem naročil polkovne poveljnike, sem hotel razen drugih navodil razglasiti posebno to, da ostane slovensko vojaštvo v svojih vojašnicah. Zato sem prosil tajnika **Voglarja**, naj razpošlje k polkom ljudi, ki bi privedli vsaj po enega slovenskega častnika ali podčastnika v Narodni dom. Profesor **Voglar** je iz-

dal zadevna naročila dijakom, ki jih je bilo precej na dvorišču. Izbrani so oddirjali vsi ponosni kot »prvi jugoslovanski mariborski kurirji«, kakor sem jih pozdravil jaz. —

Moje zmage nad številnimi nemškimi višjimi častniki smo bili seveda vsi zelo veseli. Brez vsega dvoma je bilo moje iztrganje mariborske vojaške oblasti iz nemških rok odločilnega pomena ne le za osvobojenje **Maribora**, temveč tudi za vse poznejše dogodljaje v mestu in na zunanjem področju mojega poveljstva. Vendar pa sem dobro čutil, da mi z naprej ne bo več mogoče uspevati zgolj z odločnostjo in samozavestnim nastopom. Povrh sem si bil tudi v svesti, da bom za ves nadaljni razvoj in zlasti še za izid zgodovinskega boja za pripadnost **Maribora** in z njim tesno združene slovenske severne obmejne zemlje svojemu narodu edino le jaz odgovoren. In tudi ne dvomim: če bi bili iz kakršnegakoli vzroka izgubili **Maribor** in ob sebi umevno tudi težek del z njim spojenega **Spodnjega Štajerskega** — bi naša javnost gotovo zvalila vso krivdo name.

Za rešitev velike in res težke naloge, ki sem si jo sicer naprtil sam, sem moral torej imeti tako visok vojaški čin, da bi mi zagotovil med civilnim prebivalstvom splošen ugled, med vojaštvom — tudi z razrahljano disciplino — pa slepo pokorščino. Za to sem od navzočih članov **Narodnega sveta** zahteval, da me imenujejo za generala. Po kratkem razgovoru — dr. **Verstovšek** se je nekaj obotavljal — dr. **Rosina** pa takoj potrdil brezpogojno potrebo tega imenovanja — so ugodili moji zahtevi. Dr. **Rosina** je takoj narekoval imenovanje besedilo juristu **Dobravnca**, ki je je od vesele razburjenosti dvakrat skazil na pisalnem stroju, tretji, pravilni izvod pa so podpisali dr. **Verstovšek**, dr. **Rosina** in prof. **Voglar**. Listina je v moji posesti.

Med tem so se že vrnili »prvi jugoslovanski kurirji«, toda žal, z uspehom samo profesorja **Voglarja** sin, ki je privedel **Slobodnika** in dva njegova tovariša-podčastnika.

Kako prav sem sodil in kako važno in nujno je bilo moje imenovanje za generala, so izpričali že naslednji trenutki.

Komaj sem bil namreč izdal navodila **Slobodniku**, se je pojavil odposlanec graškega vojaškega poveljstva (**Militär-Kommando Graz**) — brigadir **Ullmann** s svojim pribočnikom. Ko se je bil predstavil, mi je naznanil, da ga je odposlalo omenjeno poveljstvo v **Maribor**, »damit ich dem hiesigen Volksrate mit Rat und Militär an die Hand gehe« (da bi pomagal s svetom in z vojaštvom tukajšnjemu Narodnemu svetu). — Seveda nemškemu!

Zavrnil sem vsako njegovo in graško pomoč. On pa je kar nadaljeval, da ima tudi povelje vse potrebno poskrbeti za nastanitev enega popolnega pešpolka, ki pride ponoči v **Maribor** in je s posebnim razglasom po-

udaril, da vendar ne gre, da bi jaz kot major zapovedoval podpolkovnikom in polkovnikom. Odbil sem tudi to, češ, da **Militär-Kommando v Gradcu** nima sploh nobene pravice več vtikati se v mariborske vojaške zadeve, ker je postavljeno za **Spodnje Štajersko že novo jugoslovansko vojaško poveljstvo**, katerega glava sem jaz in bodem opravil v **Mariboru** in drugo s svojimi vojniki vse sam. Pokazal sem mu tudi imenovalno listino za generala, ki mu jo je raztoimail njegov slovenščine večji pribočnik. Brigadir je silno osupnil in zaprosil, da bi se smel udeležiti še sestanka polkovnih poveljnikov in pripomnil, da je zanj slučaj izvedel na poti z železniške postaje.

To sem mu brez pomisleka dovolil in ker je bila 11. ura že proč, se kar brž odpravil z njim, njegovim pribočnikom, **dr. Verstovškom** in **dr. Rosino** na okrajno glavarstvo. V pisarni **dr. Lajšiča** (ki je bil ta dan imenovan za poglavarja vsega mariborskega okrožja) so že čakali vsi pozvani poveljniki. Sporočil sem jim svoje imenovanje za generala in odredil, da se vojaštvo nemške narodnosti odpusti, ali pa zbira v **Dravski vojašnici**, od koder odide po mojih navodilih v **Nemško Avstrijo**. Vsi so sprejeli to mojo odredbo brez ugovora razen stotnika **47. pešpolka**, ki je zahteval »ves tren in sploh vse imetje tega polka, če že mora res iz **Maribora**«. Pa tudi tega stotnika je minila vsa objestnost, ko sem mu bil zapretel, da ga postavim kot upornika pred naš nagli sod. Za odhod, določenemu nemškemu oddelku, sem dodelil samo dva dvovprežna voza za prevoz častniške prtljage in živit za en dan.

Brigadir **Ullmann** se je nato kar hitro poslovil z besedami: »Ich sehe, dass ich hier nichts mehr zu tun habe« in se vrnil s prvim vlakom v **Gradec**, jaz pa sem odšel v meljsko vojašnico pripravljat za popoldne povelja in navodila.

Mojo naredbo, ki se je tikala mariborskega vojaštva nemške narodnosti, so dali poveljniki že okrog polne po vojašnicah razglasiti. Zato se je vršila izločitev nemškega vojaštva iz vseh polkov brez večjih zapletljivostev in s prav posebno naglico, če so naši zagrozili z orožjem. Sploh so pa vsi nemški vojniki, doma iz **Maribora** in okolice, precej, ko so bili izvedeli o za nas ugodnem prevratu, kar sami begali iz vojašnic. Ostali so le oni vestni nemški častniki, ki so imeli v oskrbi konje, orožje, skladišča ali podobne državne vrednote. Pa tudi ti so vse pustili in odšli, ko so dobili od nas potrdilo, da smo prevzeli njihov material.

Z veliko odločnostjo in zato zelo gladko se je vršila izločitev, oziroma razorožitev nemškega dela vojaštva v **topničarski vojašnici**.

Poročilo ognjičarja **Slobodnika**: »Že dalj časa smo se pripravljali podčastniki, jaz, **Anton Pirnat** in

»**Alojzij Knavs**, kako bi mogli streti »vlado tukajšnjih Nemcev in razorožiti nemško vojaštvo v slučaju državnega prevrata. Zanašali smo se pri tem v prvi vrsti na zavednost naših domačih fantov. Jaz sem zbiral v ta namen kot vodja polkovnega staleža zanesljive ljudi, ki mi jih je zlasti priporočal ognjičar **Pirnat**, ki je bil z moštvo v »vednem stiku.

»Dne 1. novembra prinesel mi je »sanko profesorja **Voglarja** pismo s »pozivom, da naj hitim v **Narodni dom**, kjer bom dobil razna navodila. Iz previdnosti sem odvezel skladiščnikom ključke in odpravil k »zalogi streliva v **Bohovo dva Vac-lava Jenika** — očeta in sina, zavedna Čeha — oba desetnika, z nekaj »topničarjev, da prevzemo tam stražo.

»V vojašnici je ostal poročnik »**Vovk**, jaz, ognjičar **Knavs** in desetnik **France Mejač** pa smo tekli v »**Narodni dom**, kjer sem z veseljem »izvedel, da je naš tihi sklep že uresničil major **Maister**. Ta mi je dal povelje, da zberem qb času obeda, ko »bo vse vojaštvo pri svojih oddelkih, »moštvo nadomestne bitnice in razorožim ter odpustim nemško vojaštvo, slovenske ostanke pa združim.

»Naši nemški topničarji so bili po »primernem pouku takoj pripravljeni, da odidejo, Slovenci, zlasti še »**Kranjci**, pa so se vsi prostovoljno »pridružili meni. Prisegli smo si, da »bomo ljubovali vsem zaprekam. »Bilo nas je okrog 70. Zastržili smo »izhode in vhode v vojašnici, ki se je »kar brž spremenila v pravo taborišče. Vsi smo bili takoj na mestu in »bili v teku ene ure oboroženi ter »opravljeni, tako da smo že ob 15. »uri zasegli tukajšnjemu nemški ču-tečemu, sicer pa domačemu **poljsko havbiškemu polku št. 106** vse topove, konje in konjsko opravo. Veselje je bilo gledati, s kako vnemo, »ponosom in zadoščenjem so se naši »fantje polasčali orožja.

»Opazovali smo, kako žurno so vo-jaki **47. pešpolka** zapuščali svoje barmake zapadno nasproti naše vojašnice, ko so izvedeli, da so »**die Windischen** v posesti topov. V najkrajšem času je bil ta polk brez moštva in brez častnikov. Žal je bil njihov »poveljnik dopoldne tako skrben, da »jih je iz polkovnega skladišča popolnoma novo oblekel in oborožil.

»Zasedli smo takoj najpomembnejša skladišča, zlasti materialno in monturno od **poljsko havbiškega polka št. 106**, kjer se nam je »posrečilo, kljub poznejšim vlomom, »ohraniti državni material, ki ga pozneje dolgo sploh ni bilo mogoče dobiti in je bil torej za novo ustanovljeni jugoslovanski topniški polk »velike vrednosti.

»Oboroženi smo se razpostavili na »dvorišču, izpregli topove in čakali »našalnjih ukazov. Ko so spoznali »nemški vojniki **poljsko-havbiškega polka št. 106**, da se jim ni treba »ničesar bati, so obvestili svoje častnike, ki so nato začeli kapati v vo-

»jašnico. Bili so vidno potrjeni in zelo »neradi so se končno zadovoljili s »potrdili, da so res izročili topove in »drugi material nam. Popoldne sem »povabil stotnika **Bernharda**, strpnega Nemca v **poljsko-havbiškem polku št. 106**, s seboj v **Narodni dom**, kjer je tudi on dobil zaželjeno »predajno potrdilo.

»Ob tej priliki sem javil generalu »**Maistra**, da je bitnica oborožena in »v pripravljenosti. Potem smo stalno »zasedli topniško vojašnico in pomnožili stražo v skladišču za strelivo v **Bohovi**.

Med dopoldanskimi vojaškimi dogodki je imel mariborski občinski svet tajno sejo. Navzoč je bil tudi **mariborski drž. poslanec Wastian**, ki je prinesel iz **Gradca** za mesto vse polno važnih novic in bil na občinski seji ves čas glavni govornik.

Poročal je, da je zahteval mariborski **Narodni svet** na sestanku z avstrijskimi odposlanci zase vso politično upravo na **Spodnjem Štajerskem**. Ko sta se zastopnika nove gradske upravne vlade **dr. Mayrhofer** in **gospodarski poverjenik dr. Wutte** temu upirala, jim je zagrozil **dr. Verstovšek**, da v odklonilnem slučaju prepreči ves izvoz živil iz **Spod. Štajerskega** proti severu. Tudi je zahteval mariborski **Narodni svet** zase popolno samostojnost o načinu prehrane za **Štajersko**. V takih škripcih so **dr. Wutte**, **dr. Mayrhofer** in on sam (**Wastian**) ugodili zahtevi **Narodnega sveta**. **Wastian** je naglašal, da so to tem lažje storili, ker pojde pri nameravani oddaji političnih voditeljskih mest samo za nekake gospodarske uradnike in bodo vsa ta imenovanja sploh le začasna — nasproti pa bodo imeli Nemci, kar se tiče prehrane, samo dobiček.

Zagotovljena je tudi nedotakljivost samouprave **Maribora**. V istem smislu se je zavzel **Wastian** v **Gradcu** za **Ptuj**.

Povdarjal je tudi, da bo treba delo likvidacije avstrijske države voditi prav posebno razumno, premetene in krepko ter da je položaj mesta sicer težek, nikakor pa ne brezupen, zlasti ker imajo Nemci za bližajočo se pogajanja odlično protimoč v rekah in je torej pričakovati, da se jim izpolnijo njihove nacionalne želje. Sploh pa je z ozirom na prehrano dežele sporazum s Slovenci neizogiben.

Wastian je dalje priporočal, da preurede Nemci svoje predvojno mišljenje in ravnanje in začno računati z novimi razmerami. Naravno je tudi, da se Nemci na nobenih pogajanjih ne smejo kazati gospodov, **Slovenca** pa imeti za ljudi nižje vrste: enega Slovenca ali dva bodo morali sprejeti celo v prehranjevalni svet.

Vse bolj, kakor **Slovenca**, pa je bilo treba po **Wastianovem** mnenju okleniti se mariborskih nemških socialnih demokratov, ker so njihovi zastopniki dotlej še na vseh pogajanjih kazali toliko razumevanja za

nastale težke razmere, da bodo mariborskim Nemcem v skupnem delovanju krepka opora, posebno ker je tudi vlada na Dunaju pretežno socijalno demokratska. Pri narodno-političnih razpravah s Slovenci pa bo za mariborske Nemce še prav posebne važnosti sodelovanje socijalnih demokratov, ki so kar brez vseh vinkov priznali, da niso nikaki dodevni brezdomovinci, temveč da bodo nemški socijalni demokrati gotovo podpirali priklonitev Maribora k Nemški Avstriji. Treba bo torej že iz narodnostnih ozirov to močno skupino upoštevati in pritegniti k skupnemu delu.

Na Wastianova besede se je sklenilo, da dobe v mestnem gospodarskem svetu Nemci 16 glasov, socijalni demokrati 4, Slovenci pa 2, to pa zato, da se po tem številnem razmerju zastopnikov »že na zunaj pokaže moč posameznih strank.«

V sledeči razpravi, glede na vzdrževanje reda v mestu za čas vojaškega navala s fronte, je večina občinskega sveta ugotovila, »da zadostuje za to službo obstoječa mestna straža.«

Previdni in nezaupljivi podžupan Nasko je sicer ponovno sprožil vprašanje mariborskega nemškega vojaštva in zahteval zagotovitev njegove pomoči mestu, toda poslanec Wastian ga je zavračal in je pojasnjeval, da je bil v tej zadevi z magistratnim svetnikom dr. Valentinom že v Gradcu pri gospodarskem poverjeniku dr. Wutteju. Ta jima je zagotovil, da se je sklenilo, da se Maribor priključi vojaškemu območju nemško-avstrijske države. En popolen madžarski polk je že določen za Maribor.

Wastian je še omenil, da je dobil pooblastilo za izjavo, da je mesto res že uvrščeno v ozemlje, ki sklepčno velja za podrejeno nemško-avstrijs-

kemu vojaškemu poveljstvu v Gradcu in da bo vojaška oblast vse stori-la na korist Maribora in za njegovo priklonitev k Nemški Avstriji.

Dr. Orosel se je pa v zvezi z izvajanjem podžupana Naska vendar še potegoval za pomoč 47. pešpolka, češ da bi se tej varnostni odredbi ne mogli upirati niti Slovenci niti socijalni demokrati, a Wastian je zopet nasprotno poudarjal, da je treba o vseh vojaških ukrepih prej zediniti se s Slovenci in socijalnimi demokrati. Pač pa naj se župan takoj po tem sporazumu dogovori z graško vojaško oblastjo o nujni priskrbi oborožene pomoči za Maribor.

Te važne Wastianove izjave nam kažejo, kako globoko se bil mariborski Nemci, graška vlada in tamkajšnje vojaško poveljstvo prepričani, da pripade Maribor Nemški Avstriji. Tudi je jasno, da so imele graške vojaške in civilne oblasti prav resno voljo izpolniti vse obljube, ki so se tikale obdržanja, oziroma osvojitve Maribora za Nemško Avstrijo. Živ dokaz temu je bil njihov poslanec brigadir Uilmann, ki je prispel v Maribor: uredit potrebno za nastanitev enega polka in v podporo Volkstratu.

Pravična Usoda pa je ukazala drugače: ko so se mariborski občinski svetovalci po Wastianovem poročilu potolaženi in polni upanja razhajali iz mestne posvetovalnice — sem bil jaz že gospodar Maribora, sem že odpravil brigadirja Uilmanna in s tem preprečil prihod madžarskega polka. —

24 ur pozneje bi bil vsak naš boj za Maribor — bodisi besedni, bodisi z orožjem — prepozen in zato brezuspešen.

sicer povzročeno od strani opozicije, čeprav to Pribičevič taji, vendar je šla vlada kolikor mogoče na to, da se pride do sporazuma. Vlada g. dr. Korošca ima pred vsem namen, da se pride do sporazuma in da se prepreči generalska vlada. Da bi bila nova vlada sestavljena iz raznih — strokovnjakov, kakor to napovedujejo, tudi nima prave podlage, ker so vendar stranke kot zastopnice naroda tiste, ki nosijo odgovornost za vlado, katero podpirajo.

Opozicija sama po svetu. Po ponesrečenem romanju v Berlin in v Prago sta se sedaj podala dva druga romanja po svetu in sicer dr. Kežman v Pariz in dr. Trumbič v London. Tam jih poslušajo in — molčijo, češ, domače stvari uredite doma!

Seja Jugoslovanskega kluba v Mariboru se je vršila pretekli teden. Poslanci so razpravljali o tekočih poslih in o državnem proračunu.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Tudi Češka ima trdoglavo opozicijo. Na Češkem se vršilo že ves te-

den velike slovesnosti ustanovitve čehoslovaške republike. Tudi tam opozicija ne priznava deseletnice in se ne udeležuje slavnosti.

Madžarski kralj bi naj bil po prizadevanju Bethlena, ki hoče izpolniti vsako željo Mussolinija, neki italijanski princ. Ker pa niso vsi za njega, imajo pa le eno krono, se bodo še dalje prepirali o kralju.

Mussolini ima denarja, da je kaj! To vam bo sedaj preko Albanije in severne Grške speljal velikansko železnico do Carigrada. Albancem dela vse ceste, zida bolnice itd. itd. Prijetno je biti albanski kralj, dokler živi Mussolini! Pač pa ni prijeto biti italijanski državljani, ki morajo vse te velikanske izdatke — poplačati!

Ša ali proti Rusiji, to je v Evropi še vedno nerešeno vprašanje. Te dni potuje francoski general Leron skozi vse manjše države, ki meje na Rusijo. To se spravlja v zvezo z delom, da se ustvari protiruska zveza teh obmejnih držav, kar bo najbrže res. Rusija je to začutila in tekom nekaj dni so se pobotale vse med seboj se pripravajoče skupine, češ, da je Rusija v nevarnosti.

Amerika in Rusija sta se že zelo približali in to na gospodarskem polju. Kdo ve, če ne bo tudi Amerika prehitela Evropo?!

POLITIČNI RAZGOVORI

V kleti so bili. Saj je bilo dosti dela v kleti! Dokončali so trgatve, pa so se oddahnili in porazgovorili.

Gospodar je bil poslal v trafiko po nekaj tobaka. In smola je hotela, da je bil tobak zavit v neprodan »Kmetijski list«. Šaljivec ga je takoj imel v rokah in se začel krohotati vanj.

»Bele fleke ima ta list, gotovo ima koze ali pa kozle«, je začel razgovor šaljivec in kazal list, ki je bil do tretjine pobeljen — prazen in čez zaplensano: Zaplenjeno.

»Kaj neki je pisal«, je radovedno vprašal sosed-župan.

»Kaj«, je odgovoril gospodar, »kot vedno. Laži, ki bi naj netile požar, ki bi naj tako zapeljale slovenskega kmeta, kot so ga svoj čas hrvaške laži že zapeljavale.«

»Laže pa »Kmetijski list« bolj kot pes teče«, je posegel vmes šaljivec. »Kako si je izmislil one o dr. Korošču, da je framazon, pa drugi teden, da prestopi v pravoslavje, pa sedaj, da je v politični službi samega papeža. Vse pa res ne more biti dr. Korošec, če tudi je eden najbolj zmognih in pridnih Slovencev.«

»Kdo pa zapleni list?« je vprašal prav oblastno občinski tajnik.

»Policija ima to nalogo. Sodnija pa potem še posebej o tem sklepa. In je potrdila zaplenbo!

»Pa drugi nima nihče te pravice?« je nadalje vpraševal tajnik. Videlo se mu je, da bi rad stopil v službeno

V NAŠI DRŽAVI.

Za čimvečjo avtonomijo se izjavljajo tudi srbski krogi, ki vedno bolj uvidevajo, da je bila politika g. dr. Korošca in vsega slovenskega naroda, ki je vseh deset let to dosledno povdarjal, najbolj pametna. Taka preureditev države bo veliko pripomogla k notranjemu miru in napredku ter k zunanjemu kreditu.

Kredit države je po vestnem prizadevanju vlade dr. Korošca zopet tolik, da mu vse laži in nasprotstva od strani opozicije nič več ne škodijo. Da je to res, kaže sklep velikega posojila v znesku 1.200.000.000 Din, ki ga država dobi za dobo 35 let po 6 $\frac{1}{2}$ % od švedske finančne skupine.

Z novimi vladami so zopet začeli. Svoj čas so skozi pol leta vsaki dan pisarili: jutri bo nova vlada. Upanje so se začeli delati zaradi posredovanja g. Savčiča. To posredovanje je